

Eyüp Sultan Camii-i Şerifi'nde

PROF. DR. M. YAŞAR KANDEMİR İLE

~: ŞİFÂ-İ ŞERÎF DERSLERİ ~:

EŞ - ŞİFÂ Bİ-TA'RÎFİ HUKÛKİ'L - MUSTAFÂ

— KÂDİ İYÂZ —

143. Ders | 3.Mart.2019, Pazar

DERS KONUSU:

2. BÖLÜM: Resûl-i Ekrem'in İnsanlar Üzerindeki Hakları

4. KISIM: Resûl-i Ekrem'e Salâtü Selâm Getirmenin Farz Oluşu ve Fazileti

2. FASIL: Resûl-i Ekrem'e Salâtü Selâm Getirmenin Tavsiye Edildiği ve Makbûl Görüldüğü Yerler

KİTAPTAKİ YERİMİZ

Arapça Kaynak sf. 551 | Türkçe Şerh, Cilt.2 - sf. 421

Dersin Video, Ses Kayıtlarına
ve Kaynaklı Ders Notlarına

www.sifaiserif.com

adresinden veya karekodu okutarak
erişebilirsiniz.

Şifa-i Şerif Hakkında Kısa Bilgi:

ŞİFÂ-İ ŞERÎF gönüllerde Peygamber sevgisini tutuşturmak, onu bütün yönleriyle tanıtip anlatmak ve Müslümanlara, Sultân-ı Enbiyâ'nın haklarını savunmayı öğretmek maksadıyla yaklaşık dokuz asır önce Endülüslü tanınmış alim Kâdî İyâz tarafından yazılmıştır.

Eserin Türkçe Şerhi

Şifâ-i Şerîf Şerhi (3 cilt)

Prof. Dr. Mehmet Yaşar Kandemir

Tahlil Yayınları, www.tahlilyayinlari.com

فصل

فِي الْمَوَاطِنِ الَّتِي يُسْتَحَبُّ فِيهَا الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ
عَلَى النَّبِيِّ ﷺ وَيُرْغَبُ^(۲)

من ذلك في تشهد الصلاة كما قدمناه؛ وذلك بعد التشهد وقبل الدعاء .

۱۳۵۹ - حدثنا أبو علي القاضي بقراءتي عليه - رحمه الله - قال: حدثنا الإمام أبو القاسم البلخي [قال]: حدثنا الفارسي، عن أبي القاسم الخزاعي، عن أبي سعيد: الهيثم بن كليب، عن أبي عيسى الحافظ [قال]: حدثنا محمود بن غيلان، حدثنا عبد الله بن يزيد المقرئ، حدثنا حيوة بن شريح، حدثني أبو هانئ الخولاني أن عمرو بن مالك الجني، أخبره أنه سمع فضالة بن عبيد يقول: سمع النبي ﷺ رجلاً يدعو في صلاته، فلم يُصلِّ على النبي ﷺ؛ (أ/۱۲۹) فقال النبي ﷺ: «عجل هذا». ثم دعاه فقال له ولغيره: «إذا صَلَّى أَحَدُكُمْ فَلْيَبْدَأْ بِتَحْمِيدِ اللَّهِ وَالثَّنَاءِ عَلَيْهِ، ثُمَّ لِيُصَلِّ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، ثُمَّ لِيَدْعُ بَعْدَ مَا شَاءَ»^(۳).

وَيُرَوَّى مِنْ غَيْرِ هَذَا السَّنَدِ: «بِتَمْجِيدِ^(۱) اللَّهِ وَهُوَ أَصَحُّ».

2. Resûl-i Ekrem'e Salâtü Selâm Getirmenin Tavsiye Edildiği ve Makbûl Görüldüğü Yerler

Daha önce de söylediğimiz gibi, namazda salâtü selâmın yeri, son oturuşta tahiyâtı okuduktan sonra ve duâ etmeden öncedir.

Ashâb-ı kirâmdan Fedâle bin Ubeyd¹ (v. 53/673) radiyallahu anhu'nun rivâyet ettiğine göre Resûl-i Ekrem sallallahu aleyhi ve sellem, bir adamın namazda Peygamber'e salâtü selâm getirmeden duâ etmeye başladığını duydu ve "Bu adam duâ etmekte acele etti" buyurdu. Ardından o adamı yanına çağırdı, hem ona hem orada bulunan sahâbîlere şöyle buyurdu:

«إِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ فَلْيَبْدَأْ بِتَحْمِيدِ اللَّهِ وَالثَّنَاءِ عَلَيْهِ، ثُمَّ لِيُصَلِّ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، ثُمَّ لِيَدْعُ بَعْدَ مَا شَاءَ»

«Biriniz namaz kılınca, önce Allah Teâlâ'ya hamd ü senâ etsin, ardından Peygamber'e salâtü selâm getirsin, ondan sonra da dilediği şekilde duâ etsin.»²

İster namazdan sonra olsun, isterse diğer zamanlarda olsun, Allah'a duâ edecek kimse duâsına "el-Hamdü lillâhi Rabbi'l-âlemîn ve's-salâtü ve's-selâmu alâ seyyidina Muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmain" diye başlamalıdır. Nitekim bir defasında Resûl-i Ekrem Efendimiz sahâbîlerden birinin Allah'a hamd ve Resûlü'ne salât getirerek duâya başladığını gördü. Onu takdir ederek "Ey namaz kılan zât! Duâ et, duân kabul olunur." buyurdu.³

Bu hadisin bir başka rivâyetinde "Allah Teâlâ'ya hamd ü senâ etsin (tahmîd)" ifâdesi, "Allah Teâlâ'nın yüceliğini dile getirsin (temcîd)" şeklinde de geçmektedir ki, bu hadisin senedi (veya bu lafız) daha sahihtir.⁴

1. Fedâle bin Ubeyd el-Ensârî, Medineli sahâbîlerdendir. Hudeybiye'de Resûl-i Ekrem sallallahu aleyhi ve sellem'e biat eden sahâbîlerden biriydi. Uhud Savaşı'na katıldı, ondan sonraki gazvelerin hepsine iştirâk etti. Mısır ve Suriye'nin fethinde bulundu. Daha sonra Suriye'ye yerleşti. Orada Muâviye bin Ebî Süfyan'ın Dimaşk kadısı oldu. Sonra Bizanslılarla yapılan deniz savaşında kumandanlık yaptı.

2. Tirmizî, Daavât 65, nr. 3477. Ayrıca bk. Nesâî, Sehv, 48, nr. 1283.

3. Tirmizî, Daavât 65, nr. 3476; Nesâî, Sehv, 48, nr. 1283.

4. Ebû Dâvûd, Vitir 23, nr. 1481; İbni Huzeyme, es-Sahîh (A'zamî), I, 350, nr. 719; Taberânî, el-Mu'cemü'l-kebir (Selefi), XVIII, 307, nr. 791.

Salâtü Selâmsız Duâ ve Namaz

Hız. Ömer radiyallahu anı şöyle demiştir: “Peygamber Efendimiz’e salâtü selâm getirilmeden yapılan duâ ve kılınan namaz gökle yer arasında asılı kalır, Cenâb-ı Hakk’ın huzûruna yükselmez.”¹

Her ne kadar bu söz Hız. Ömer’e “mevkûf” yani onun sözü ise de, böyle bir meseleyi bir sahâbî bilemeyeceği için, “hükmen merfû” yani Peygamber Efendimiz’in sözü kabul edilir.

Şu hadîs-i şerîf de salâtü selâmın önemini göstermektedir: “Ezânı işittiğiniz zaman, müezzinin söylediklerinin aynısını siz de söyleyin. **Sonra bana salâvat getirin.** Çünkü **bir kimse bana bir defa salâvat getirirse, Allah buna karşılık ona on defa salât eder.** Daha sonra benim için Allah’tan Vesîle’yi isteyin. Çünkü Vesîle, Cennet’te Allah’ın kullarından bir tek kuluna lâıyk olan bir makamdır. O kulun ben olacağımı umuyorum. Benim için Vesîle’yi isteyen kimseye şefatim vâcip olur.”²

Hız. Ali de Resûl-i Ekrem sallallahu aleyhi ve sellemden bu mânada bir hadis rivâyet etmiştir. Yalnız o rivâyet “Muhammed’e ve Muhammed âilesine salâtü selâm getirilmeden...” şeklindedir.

Hız. Ali’nin sözü olarak da rivâyet edilen bu hadis şöyledir: “Yapılan her duâ, Muhammed sallallahu aleyhi ve selleme ve onun âilesine salâtü selâm getirilmedikçe alıkonulur, Allah’a ulaştırılmaz.”³

Bu hadis şöyle de rivâyet edilmiştir: “Duâ eden kimse Resûl-i Ekrem sallallahu aleyhi ve selleme salâtü selâm getirilmedikçe duâsı alıkonulur, Cenâb-ı Hakk’a ulaştırılmaz.”⁴

١٣٦٠ - وعن عُمر بن الخطاب [رَضِيَ اللهُ عَنْهُ] قال: الدُّعَاءُ وَالصَّلَاةُ مَعْلُقٌ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ؛ فَلَا يَصْعَدُ إِلَى اللَّهِ مِنْهُ شَيْءٌ حَتَّى يُصَلِّيَ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ. (٢)

١٣٦١ - وعن علي بن أبي طالب، عن النبي ﷺ بمعناه؛ وقال: وعلى آل محمد (٣).

١٣٦٢ - وَرُوِيَ أَنَّ الدُّعَاءَ مُحْجُوبٌ حَتَّى يُصَلِّيَ الدَّاعِي عَلَى النَّبِيِّ ﷺ. (٤)

1. Tirmizî, Vitir 21, nr. 486.

2. Müslim, Salât 11, nr. 384; Ebû Dâvud, Salât 36, nr. 523; Tirmizî, Menâkıb 1, nr. 3614; Nesâî, Ezân 37, nr. 677.

3. Taberânî, el-Mu‘cemü’l-evsat (İvezullah), I, 220, nr. 721; Heysemî, Mecma‘u’z-zevâid, X, 160; Elbânî, Silsiletü’l-ehâdîsi’s-sahîha, V, 54-58, nr. 2035.

4. Hadis bir önceki notta gösterilen kaynaklarda bulunmaktadır.

١٣٦٣ - وعن ابن مسعود: إذا أراد أحدكم أن يسأل الله شيئاً فليبدأ بمدحه والثناء عليه بما هو أهله؛ ثم يصلّي على النبي ﷺ؛ ثم ليسأل؛ فإنه أجدر أن يُنَجَّحَ^(٥).

١٣٦٤ - وعن جابر [رَضِيَ اللهُ عَنْهُ] قال: قال رسولُ الله ﷺ: «لا تجعلوني كقدح الراكب؛ فإن الراكب يملأ قدحه ثم يضعه، ويرفع متاعه؛ فإن احتاج إلى شراب شربه، أو الوضوء تَوَضَّأَ، وإلا هَرَّاقَه؛ ولكن اجعلوني في أول الدعاء وأوسطه وآخره»^(١).

Önce Hamd, Sonra Salâtü Selâm

Abdullah ibni Mes'ûd radiyallahu anh şöyle demiştir:

“Biriniz Allah Teâlâ’dan bir şey isteyeceği zaman, önce O’na lââyık olduğu şekilde hamdü senâ etsin. Sonra Peygamber sallallahu aleyhi ve selleme salâtü selâm getirsin. Ardından dileğini Cenâb-ı Hakk’a arzetsin. Böyle yapılan duâ kabul edilmeye daha lââyıktır.”¹

Bir Duâda Üç Salât

Ashâb-ı kirâmdan Câbir ibni Abdillâh radiyallahu anhümâ Resûl-i Ekrem sallallahu aleyhi ve sellem’in şöyle buyurduğunu söylemiştir:

“Duâ edeceğiniz zaman, beni, yolculuğa çıkan adamın su kabı yerine koymayın. Zira yolculuğa çıkacak adam su kabını doldurup onu bir yere koyar, ardından eşyasını binitine yükler. Şâyet canı su içmek isterse o kaptaki suyu alıp içer veya abdest almak isterse, o suyla abdestini alır; içmeyecek, abdest de almayacaksa o suyu döker. Beni bu duruma düşürmeyip duânızın hem başında, hem ortasında, hem de sonunda anınız.”

Resûlullah Efendimiz bu hadîs-i şerifte o devirde çok iyi bilinen bir âdetten söz ediyor. Binitinin sırtında yolculuk eden kimse, yolculukta kullanacağı suyu matarasına doldurup onu binitin eğerinin arkasına, elini atınca bulacağı bir yere iliştiirmiş. Peygamber Efendimiz bu benzetmeyi hatırlattıktan sonra, “Beni matara gibi arkaya atmayın; benim yerim arkaya atılmak, ihtiyaç duyulduğunda hatırlanmak değildir; benim yerim dâima önde olmaktır” buyuruyor. Bu sözü biraz daha açmasını isteyen ashâbına da, duâ edecekleri zaman kendisini hem duânın başında, hem ortasında anmaları, hem de duâyı salâtü selâm getirerek bitirmeleri gerektiğini söylüyor.²

1. Abdürrezzâk, *el-Musannef* (A‘zamî), X, 441 (Ma‘mer ibni Râşid, *el-Câmi*, X, 441, nr. 19642); Taberânî, *el-Mu‘cemü’l-kebîr* (Selefi), IX, 155; Elbânî, *Silsiletü’l-ehâdîsi’s-sahîha*, VII/1, 619-620, nr. 3204. Bu hadis de her ne kadar Abdullah ibni Mes’ûd’a “mevkûf” ise de yani onun sözü gibi görünüyorsa da, böyle bir konuyu bir sahâbî bilemeyeceği için, “hükmen merfû” yani Peygamber Efendimiz’in sözü kabul edilir.
2. Bu hadis için bk. Abdürrezzâk, *el-Musannef* (A‘zamî), II, 215, nr. 3117; İbni Hacer el-Askalânî, *el-Metâlibü’l-âliye* (A‘zamî), III, 222, nr. 3316.

١٣٦٥ - وقال ابن عطاء: للدعاء أركان وأجنحة وأسباب وأوقات؛ فإن وافق أركانه قوي، وإن وافق أجنحته طار في السماء، وإن وافق مواعيته فاز، وإن وافق أسبابه أنجح؛^(٢) فأركانه: حضور القلب، والرقّة، والاستكانة والخشوع، وتعلق القلب بالله، وقطعه من^(٣) الأسباب، وأجنحته: الصدق ومواعيته: الأسفار، وأسبابه: الصلاة على محمد ﷺ.

Duânın Kabul Edilmesinin Şartları

İlk devir sûfilerinden İbn Atâ¹ (v. 309/922) şöyle demiştir:

“Duânın; üzerine oturacağı temelleri vardır,² kuş gibi kanatları vardır,³ onu hedefine çabucak ulaştıracak sebepleri⁴ ve süratle kabul edileceği vakitleri⁵ vardır. Eğer duâ, temellerinin üzerine oturursa güçlü olur; kanatlarını takınırsa göğe yükselir; duâ, zamanında ve yerinde yapılırsa kabul edilir; kendisini hedefine ulaştıracak sebeplere sahip olursa başarıya ulaşır.”

“**Duânın temelleri;** duâ edenin kalbinin huzûr duyması, o sırada duygulu ve hassas olması, Allah’a boyun eğmesi ve kendini önemsememesidir; duâ eden kimsenin Allah’tan korkup sesini yükseltmemesi, kalbini sadece Allah’a bağlaması ve başkalarından bir şey beklememesidir.

Duânın kanatları, sözünde ve özünde doğru ve dürüst olmaktır.

Duânın süratle kabul edileceği vakitler, seher vakitleridir.

Allah Teâlâ, Cennet’i kazanan takvâ sahiplerinin özelliklerini sayarken: “Onlar geceleri çok az uyurlardı. Seher vakitlerinde Allah’tan af dilerlerdi”⁶ buyurmuştur. Peygamber Efendimiz de seher vakitlerinde duâ ve niyâzda bulunmanın önemini şöyle anlatmaktadır: “Her gece, gecenin son üçte birinde yüce Rabbimiz dünya semâsına inerek şöyle buyurur: Hani Bana duâ eden yok mu, onun duâsını kabul edeyim. Benden bir dilekte bulunan yok mu, onun dileğini yerine getireyim. Benden bağışlanma dileyen yok mu, onu affedeyim.”⁷

Kâdı İyâz, Cenâb-ı Hakk’ın “dünya semâsına inmesini” O’nun lütfunun, nimetlerinin ve cömertliğinin inmesi olarak açıklamıştır.

Duâyı hedefine çabucak ulaştıracak sebepler ise, Muhammed salallahu aleyhi ve selleme salâtü selâm getirmektir.”

1. Ebü'l-Abbâs Ahmed ibni Muhammed ibni Sehl ibni Atâ el-Edemî hakkında bilgi için bk. I, 109.
2. İhlâs bu temellerden biridir.
3. Helâl lokma bu kanatlardan biridir.
4. Secde etmek, Kur’an okumak sebepler arasındadır.
5. Seher vakti, Cuma saati bu vakitler arasındadır.
6. Zâriyât 51/17-18.
7. Buhârî, Teheccüd 14, nr. 1145, De’avât 14, nr. 6321, Tevhîd 35, nr. 7494; Müslim, Müsâfirîn 168-172, nr. 758.

۱۳۶۶ - وفي الحديث: «الدُّعَاءُ بَيْنَ الصَّلَاتَيْنِ عَلَيَّ لَا يُرَدُّ»^(۴).

۱۳۶۷ - وفي حديث آخر: «كُلُّ دُعَاءٍ مُحَجَّبٌ دُونَ السَّمَاءِ؛ فَإِذَا جَاءَتْ الصَّلَاةُ عَلَيَّ صَعِدَ الدُّعَاءُ»^(۵).

۱۳۶۸ - وفي دُعَاءِ ابْنِ عَبَّاسٍ الَّذِي رَوَاهُ عَنْهُ حَنْشٌ؛ فَقَالَ فِي آخِرِهِ: وَاسْتَجِبْ دُعَائِي، ثُمَّ يَبْدَأُ بِالصَّلَاةِ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ فَيَقُولُ^(۶): اللَّهُمَّ! إِنِّي أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَنَبِيِّكَ وَرَسُولِكَ أَفْضَلَ مَا صَلَّيْتَ عَلَيَّ أَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ أَجْمَعِينَ (۱۲۹/ب) آمِينَ^(۱).

Duâyı Allah'a Yükselten Güç

Peygamber Efendimiz bir hadîs-i şerîfte şöyle buyurmuştur:

“İki salâtü selâm arasında yapılan duâ reddolunmaz.”

İlk zâhidlerden Ebû Süleymân ed-Dârânî (ö. 215/830) şöyle demiştir: “Allah Teâlâdan bir dilekte bulunacağın zaman, duâyâ Peygamber Efendimiz'e salâtü selâm getirerek başla. Ardından istediğin duâyı yap. Daha sonra duânı Resûl-i Ekrem'e salâtü selâm ile bitir. Cenâb-ı Hak o iki salâtü selâmı da kabul eder. Yüce Allah, iki salâtü selâm arasında yapılan duâyı reddetmeyecek kadar cömerttir.”¹

Yine Resûl-i Ekrem bir başka hadisinde şöyle buyurmuştur:

“Yapılan duâların semâya çıkması engellenir; ama ardından bana salâtü selâm edilince duâ semâya yükselir.”²

Tâbiîn neslinden Haneş ibni Abdillâh'ın³ (v. 100/718), Resûl-i Ekrem'in amcazâdesi İbni Abbâs'tan rivâyet ettiğine göre, İbni Abbâs “Yâ Rabbî duâmı kabul et” diye duâsını bitirdikten sonra Peygamber Efendimiz'e tekrar salâtü selâm getirerek şöyle derdi:

“Allahım! Bütün insanlara yaptığın salâtdan daha değerlisini, kulun, peygamberin ve resûlün Muhammed'e yapmanı Senden niyâz ediyorum. Âmîn.”

1. Gazzâlî, *İhyâu ulûmi'd-dîn*, I, 206.

2. Bu ve bir önceki hadisin kaynağı bulunamadı.

3. Tam adı Ebû Rişdîn veya Ebû Reşîk Haneş ibni Abdillâh ibni Amr es-San'ânî'dir. Haneş, Abdullâh ibni Abbâs ve Hz. Ali gibi sahâbîlerden hadis rivâyet eden Yemenli bir tâbiîdir. Endülüs'ün ve Mağrib'in fetihlerine katılmış, hayatının önemli bir kısmı Kuzey Afrika'da geçmiştir. Rivâyet ettiği hadisler *Kütüb-i Sitte* ve diğer hadis kitaplarında yer alan Haneş Kayrevan'da bir mescid yaptırmış ve kendi adıyla anılan bu mescidde hadis rivâyet etmiş ve Sarakusta şehrinde vefât etmiştir.

وَمِنْ مَوَاطِنِ الصَّلَاةِ عَلَيْهِ: عِنْدَ ذِكْرِهِ، وَسَمَاعِ اسْمِهِ، أَوْ حَدِيثِهِ^(۲)، أَوْ عِنْدَ الْأَذَانِ.

۱۳۶۹ - وَقَدْ قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: «رَغِمَ أَنْفُ رَجُلٍ ذُكِرْتُ عَنْدهُ فَلَمْ يَصَلِّ عَلَيَّ^(۳)».

وَكَرِهَ ابْنُ حَبِيبٍ^(۴) ذِكْرَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَ الذَّبْحِ.

1. Müslim, Salât 11, nr. 384; Ebû Dâvud, Salât 36, nr. 523; Tirmizî, Menâkıb 1, nr. 3614; Nesâî, Ezân 37, nr. 677. Bu konuyla ilgili hadîs-i şerîf, aşağıda “Resûl-i Ekrem’e Salâtü Selâm Getirip Duâ Etmenin Sevap ve Fazileti” bahsinde gelecektir bk. II, 446.
2. Hadisteki ifâdesiyle «Burnu yere sürtülsün». Tirmizî, Daavât 101, nr. 3545’de geçen bu hadisin tamamı «Resûl-i Ekrem’e Salâtü Selâm Getirmeyenin Yerilmesi» bahsinde verilecektir.
3. Tam adı Ebû Mervân Abdülmelik ibni Habîb ibni Süleymân es-Sülemî’dir. Endülüs’ta doğdu. İlim tahsili için Doğu ülkelerine gitti ve Medine’de İmâm Mâlik’in talebelerinden faydalandı. Fıkıh âlimi olarak ün kazandı ve Mâlikî fıkının Endülüs’ta yayılmasında etkili oldu. Çeşitli konularda birçok eser veren İbni Habîb es-Sülemî’nin *el-Vâziha fi’s-sünen ve’l-fıkıh*, tıbb-ı nebevîye dâir ilk kitap sayılan *Muhtasar fi’t-tıb ve Kitâbü edebi’n-nisâ* adlı eserleri anılabilir.

Ne Zaman Salâtü Selâm Getirilir?

Bir kimsenin şu durumlarda da Resûl-i Ekrem’e salâtü selâm getirmesi gerekir:

Resûlullah’ın adını anınca,

Bir başkasının onu andığını duyunca,

Veya hadisinin okunduğunu duyunca (bazı nüshalarda: Adını yazınca),

Ezân okununca.¹

Peygamber Efendimiz şöyle buyurmuştur: «رَغِمَ أَنْفُ رَجُلٍ ذُكِرْتُ عَنْدهُ «فَلَمْ يُصَلِّ عَلَيَّ» «Yanında adım anıldığı hâlde bana salâtü selâm getirmeyen kimse perişan olsun.»²

Ne Zaman Salâtü Selâm Getirilmez?

Mâlikî fakihî İbni Habîb³ (v. 238/853), hayvan keserken Resûl-i Ekrem’in adını anmanın mekrûh olduğunu söylemiştir.

Hayvan keserken Resûl-i Ekrem’in adını anmanın mekrûh görülmesinin sebebi şudur: Bir hayvanın etinin yenilebilmesi için onun sadece Allah’ın adıyla kesilmesi gerekir. O sırada Peygamber aleyhisselâmın adının anılması, “Acaba bu hayvan aynı zamanda Resûlullah’ın adıyla da mı kesildi?” diye bir şüphenin doğmasına yol açabileceği için mekrûh görülmüştür.

وَكَرَّةَ سَحْنُونِ الصَّلَاةِ عَلَيْهِ عِنْدَ التَّعَجُّبِ؛ وَقَالَ: لَا يَصَلِّيْ عَلَيْهِ إِلَّا عَلَى طَرِيقِ الْاِحْتِسَابِ ، وَطَلَبَ الثَّوَابِ .

قال أَصْبَغُ^(٥) ، عن ابن القاسم: مَوْطِنَانِ لَا يُذْكَرُ فِيهِمَا إِلَّا اللهُ: الذَّبِيحَةُ ، وَالْعُطَاسُ ؛ فَلَا تَقُلْ فِيهِمَا بَعْدَ ذِكْرِ اللهِ ؛ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللهِ . وَلَوْ قَالَ بَعْدَ ذِكْرِ اللهِ: صَلَّيْ اللهُ عَلَى مُحَمَّدٍ لَمْ يَكُنْ تَسْمِيَةً لَهُ مَعَ اللهِ .

وقاله أَشْهَبُ^(١) ؛ قال: [و]لا ينبغي أَنْ تجعلَ الصَّلَاةُ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ فِيهِ اسْتِنَانًا^(٢) .

Mâlikî fakihî Sahnûn¹ da (v. 240/854) bir şeye hayret edildiği zaman Resûl-i Ekrem'e salâtü selâm getirmenin mekrûh olduğunu söylemiş, "Resûlullah'a sadece Allah'ın rızasını elde etmek ve sevâp kazanmak için salâtü selâm getirilir" demiştir.

Mısırlı hadis hâfızı ve Mâlikî fakihî Asbağ ibni'l-Ferec² (v. 225/840), İmâm Mâlik'in talebelerinden İbnü'l-Kâsım'ın³ (v. 191/806) şöyle dediğini nakletmiştir:

"İki yerde sadece Allah'ın adı anılır, başkasının adı anılmaz: Biri hayvan keserken, diğeri de aksırdıktan sonra. Bu iki yerde Allah'ın adını andıktan sonra 'Muhammedün Resûlullah' denmez. Şâyet bir kimse, bu iki yerde Allah'ın adını andıktan sonra 'Sallallahu alâ Muhammed' derse, Resûlullah'ın adını Allah'ın adıyla birlikte anmış sayılmayacağı için kesilen hayvanın eti haram olmaz."

Mısırlı Mâlikî fakihî Eşheb⁴ (v. 204/820) de bu görüşte olup hayvan keserken ve aksırdıktan sonra Resûl-i Ekrem'e salâtü selâm getirmenin sünnet olmadığını söylemiştir.

İmâm Şâfiî'nin ise bu iki yerde salâtü selâm getirmekte bir sakınca görmediği, hattâ bunu makbûl bir davranış kabul ettiği belirtilmektedir.⁵

1. Mâlikî fakihî Ebû Saïd Abdüsselâm ibni Saïd et-Tenûhî el-Kayrevânî Sahnûn (veya Sühnûn) lakabıyla ünlüdür. Fetvâ vermekte son derece titiz davranan Sahnûn haramlardan şiddetle sakınır, fakirlere yardım etmeyi sever, bu sebeple çoğu zaman borçlu yaşardı. Onun en ünlü eseri Mâlikî fıkına dâir *el-Müdevvenetü'l-kübrâ*'dır.
2. Ebû Abdillâh Asbağ ibni'l-Ferec el-Ümevî, fakih, müctehid ve müftî unvanlarıyla anılır. Talebesi Yahyâ ibni Maîn, İmâm Mâlik'in görüşlerini bütün teferruâtıyla en iyi onun bildiğini söylemektedir. Fıkıh ve hadise dâir kıymetli eserlerinin günümüze kadar geldiği bilinmemektedir. Hocası İbnü'l-Kâsım'dan dinlediği rivâyetlerin yirmi iki ciltlik bir külliyyât oluşturduğu belirtilmektedir.
3. Ebû Abdillâh Abdurrahmân ibni'l-Kâsım ibni Hâlid el-Mısırî, hocası İmâm Mâlik'in derslerini yirmi iki yıl boyunca takip etmiş, çeşitli konularda hocasına muhâlefet etmiş, «Küçük Mâlik» diye anılmıştır. Hocasının derslerinde tuttuğu notların 304 cildi bulunduğu, Mâlikî mezhebinin yayılmasında en büyük payın ona ait olduğu söylenmektedir. Asbağ, *el-Muvatta*'nın râvilerinden biridir.
4. Tam adı Ebû Amr Eşheb ibni Abdilâzîz el-Kaysî el-Ca'dî'dir. Mâlik ibni Enes, Leys ibni Sa'd gibi ünlü âlimlerden hadis ve fıkıh öğrendi. Yukarıda kendisinden söz ettiğimiz İbnü'l-Kâsım'dan sonra Mısır'da Mâlikîler'in en önde gelen âlimi oldu.
5. Aliyyü'l-Kârî, *Şerhu's-Şifâ*, II, 116.

١٣٧٠ - وَرَوَى النَّسَائِيُّ ، عَنْ أَوْسِ بْنِ أَوْسٍ ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ : الْأَمْرُ
بِالْإِكْتَارِ مِنَ الصَّلَاةِ عَلَيْهِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ (٣) .

ومن مواطن الصلاة والسلام دخول المسجد :

İmâm Nesâî'nin, ashâb-ı kirâmdan Evs ibni Evs'den rivâyet ettiğine göre, Peygamber Efendimiz Cuma günü kendisine çokça salâtü selâm getirilmesini emretmiştir.¹

1. Nesâî, Cum'a 5, nr. 1373. Bu hadisin tamamı, «Salâtü Selâmların Resûlullah'a Arzedilmesi» bahsinde gelecek olan ve Evs ibni Evs tarafından rivâyet edilen «Cuma günü bana çokça salâtü selâm getiriniz. Çünkü sizin salâtü selâmınız bana sunulur.» hadisinin dipnotunda verilecektir bk. II, 458.

GELECEK DERS

Tarih: 10 Mart 2019, Pazar

Zaman: Öğle Namazından bir saat önce

Yer: Eyüp Sultan Camii-i Şerif'inde

yapılması planlanmaktadır.